

Wydział Filologii
Polskiej i Klasycznej
UAM w Poznaniu

Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej

Wykłady kursowe, wykłady fakultatywne, konwersatoria
fakultatywne

semestr letni 2023/2024

Poznań 2024

Instytut Filologii Polskiej

WYKŁADY KURSOWE

prof. dr hab. PRZEMYSŁAW CZAPLIŃSKI

dr KRZYSZTOF HOFFMANN

POLSKA LITERATURA NAJNOWSZA

wykład kursowy, 30 godzin, III rok I stopnia

Wykłady omawiają kluczowe zjawiska literackie oraz polityczne i społeczne lat 1976-2010, dążąc do ich syntezy. W centrum zainteresowania będą m.in.: przemiany, jakim poddawała się poezja i proza tego okresu; światopoglądy artystyczne (i nie tylko artystyczne) literatury i jej twórców; najważniejsze nurty, mody i utwory; dorobek literacki Starych i Nowych Mistrzów.

prof. UAM dr hab. DARIUSZ DOBRZAŃSKI

HISTORIA FILOZOFII

wykład kursowy, 30 godzin, I-III rok I stopnia

Celem wykładu jest wprowadzenie studentów w podstawowe zagadnienia filozofii zgodnie z jej historycznym ukształtowaniem. W trakcie zajęć omówiona będzie filozofia zachodnia w zarysie historycznym, od starożytności po współczesność. Szczególna uwaga zostanie poświęcona tym koncepcjom i kierunkom filozoficznym, których znajomość jest warunkiem rozumienia zagadnień historyczno- i teoretycznoliterackich.

prof. UAM dr hab. IRENA GÓRSKA

DRAMAT XX I XXI WIEKU

wykład kursowy, 30 godzin

Wykład jest propozycją dla studentów zainteresowanych rozwojem i przemianami dramatu XX i XXI wieku. Poszczególne tematy zostaną zaprezentowane w dwóch zasadniczych ujęciach – w planie zbliżeń będą to poetyki autorskie (m.in: Witkacego, Gombrowicza, Różewicza, Kajzara, Białoszewskiego) i formacje (np. absurdyści, brutalisci czy twórcy współczesnego dramatu polskiego spod znaku „pokolenia porno”). W planie szerszym omówione zostaną wybrane zagadnienia z zakresu estetyki i teorii dramatu (np. związki dramatu i teatru, sposoby ujawniania się podmiotu w dramacie, gatunkowe rekonfiguracje współczesnych form dramatycznych, dramatyczność i dramatyzacja, wizualność dramatu i jego relacje z innymi sztukami, rozwój nowych i dawnych kategorii estetycznych). Prezentowane tematy będą zatem wpisane w różne perspektywy (m.in. genologiczną, estetyczną, filozoficzną).

prof. UAM dr hab. PRZEMYSŁAW MATUSIK

HISTORIA POLSKI 1795-1989

wykład kursowy, 30 godzin, I-III rok I stopnia

Wykład koncentrować się będzie na głównych problemach politycznych i społecznych dziejów Polski od trzeciego rozbioru do Trzeciej Rzeczypospolitej, obejmując między innymi zagadnienia przemian polityczno-ustrojowych w wieku XIX, polskich strategii przetrwania pod zaborami (od programu powstańczego, przez pracę organiczną, do koncepcji ugody); problematykę kształtowania się odrodzonego państwa polskiego po I wojnie światowej, konfigurację społeczną i polityczną II Rzeczypospolitej, genezę PRL-u, zmiany polityczne po 1945 r. i kwestię ruchów opozycyjnych od PSL-u do Solidarności.

prof. UAM dr hab. AGNIESZKA KWIATKOWSKA
LITERATURA I ŻYCIE LITERACKIE PO ROKU 1918
wykład kursowy, 30 godzin, I-III rok I stopnia

Wykład *Literatura i życie literackie po 1918 roku* ma charakter przekrojowy i porządkujący, pomaga w przygotowaniu się do egzaminu z historii literatury, przybliży najważniejsze zagadnienia, postaci i utwory dwudziestolecia międzywojennego (w pierwszym semestrze) oraz czasów wojennych i współczesnych (w drugim semestrze). Problemy z zakresu historii literatury ukazane są na tle życia kulturalnego, realiów epoki i biografii twórców. Wykłady, ma charakter kursowy, ale jest też projektem autorskim – świadectwem moich pasji, zatrudnień badawczych i metodologicznych wyborów. Poruszane zagadnienia często będą dotyczyły pisarstwa kobiet oraz literatury dla dzieci i młodzieży postrzeganych jako integralna części literatury polskiej. Chciałabym pokazać, że idee i tendencje obecne w ogólnej kulturze zaznaczają się – zwykle w specyficznej formie – także w utworach dla dzieci (np. poetyka awangardowa, lingwizm czy socrealizm). Omawiając najważniejsze dokonania pisarstwa kobiecego, zamierzam zwrócić uwagę na nowatorski charakter prozy pisanej przez kobiety oraz szczególny język poezji kobiecej, wymykającej się zasufladkowaniu i unikającej etykiet (z tego powodu pomijanej w wielu podręcznikach i kompendiach). Prezentacji najważniejszych, mocno obecnych w uniwersyteckim dyskursie nurtów, zjawisk i ugrupowań literackich dwudziestolecia międzywojennego i czasów współczesnych towarzyszyć będzie pytanie o to, jak zmienia się obraz historii literatury, jeśli w rekonstrukcji procesu dziejowego uwzględnimy pisarstwo kobiet i literaturę dla dzieci. Czy historię literatury XX wieku należy napisać od nowa?

prof. UAM dr hab. ROMANA ŁAPA

**NAUKA O WSPÓŁCZESNYM JĘZUKU POLSKIM: MORFOLOGIA WE
WSPÓŁCZESNEJ KOMUNIKACJI**

wykład kursowy, 30 godzin, I-II rok I stopnia

Językoznawczy wykład zatytułowany *Morfologia we współczesnej komunikacji* od strony treściowej koresponduje z trwającymi trzy semestry kursowymi zajęciami *Nauka o współczesnym języku polskim* (NoWJP). To przedmiot, którego kluczowym celem jest utrwalenie, uzupełnienie i wzbogacenie wiedzy o systemie morfologicznym języka polskiego, przekazywanej w ramach konwersatorium odbywającego się w II semestrze. Proponowana oferta tematyczna jest skierowana do osób zainteresowanych problematyką *stricte* gramatyczną, dotyczącą struktury podsystemu morfologicznego i właściwych dla niego – słowotwórczych bądź fleksyjnych – zjawisk. Jej adresatami są również wszyscy zafascynowani tym, jak dalece to, co morfologiczne, może wpływać na kształt międzyludzkiej komunikacji, a idąc dalej – pozwala ją oceniać jako poprawną, stosowną i skuteczną. Wśród zagadnień do realizacji są przede wszystkim kwestie aktualne, popularne, żywo dyskutowane, m.in.: przyczyny płynności granic między wybranymi częściami mowy, status nazw męskich wykonawców zawodów w najnowszej polszczyźnie, miejsce feminatywów w polskim dyskursie publicznym, funkcje osobowych form czasownika w tekstach publicystycznych, naukowych i religijnych, rozpoznawalność rodzaju gramatycznego w wypowiedziach mówionych i pisanych, rola trybu jako kategorii morfologicznej sygnalizującej postawę modalną (intencjonalną) nadawcy, sposoby na przyswojenie odmiany trudnych wyrazów.

prof. dr hab. GRZEGORZ RAUBO

DZIEJE LITERATURY STAROPOLSKIEJ I OŚWIECENIA

wykład kursowy, 30 godzin, I rok I stopnia

Wykład skoncentrowany będzie na wybranych zagadnieniach literatury średniowiecza, renesansu, baroku i oświecenia. W ramach wykładu omówione zostaną następujące zagadnienia: 1) Idea wielkiego łańcucha bytu w epoce średniowiecza; 2) Średniowieczny „duch porządku”: encyklopedie i summy; 3) Historiografia średniowieczna; 4) Doświadczenie świętości w świetle hagiografii i literatury apokryficznej; 5) Średniowieczna ars moriendi; 6) Humanizm renesansowy; 7) Godność człowieka i refleksja o „ślachetności a zacności płci niewieściej” w renesansowym piśmiennictwie europejskim i polskim; 8) Speculum vitae: literatura parenetyczna w dobie odrodzenia; 9) Literatura wobec reformacji; 10) Utopia w literaturze dawnej Europy i Rzeczypospolitej; 11) Barokowa poezja metafizyczna; 12) Ut pictura poesis. Związki literatury i sztuk plastycznych w okresie baroku (emblematyka, ikonologia, poezja wizualna); 13) Konceptyzm barokowy: teoria i praktyka twórcza; 14) „Wszelka rzecz bywszy ginie”. Idea vanitas w literaturze i kulturze baroku; 15) „Umieć błyszczeć”. Ostentacja w literaturze i obyczajowości baroku; 16) Mirabilia baroku: monstra i komety; 17) Literatura popularna między „rzeczami ostatecznymi” a sowizdrzalskim światem na opak; 18) Religijne aspekty literatury polskiego baroku; 19) Encyklopedyzm barokowy między wymogami praktycyzmu a „kulturą ciekawości”; 20) Sarmacka formacja kulturowa w okresie staropolskim oraz w polskim „wieku światła”; 21) Klasycyzm – sentymentalizm – rokoko; 22) Religijność literatury drugiej połowy XVIII wieku w kontekstach tradycji i „oświecenia chrześcijańskiego”; 23) Kalendarze w kulturze literackiej polskiego oświecenia. Omówienie wszystkich epok zostanie poprzedzone odrębnymi wykładami, poświęconymi historii literaturoznawczej refleksji o każdej z nich. Przedstawieniu twórczości średniowiecza, renesansu, baroku i oświecenia towarzyszyć będzie prezentacja bogatego materiału wizualnego z zakresu dawnej książki, rękopisów iluminowanych, emblematyki, jak też kontekstów z obszarów historii nauki, historii sztuki (w szczególności malarstwa) oraz dziejów muzyki.

prof. dr hab. RADOSŁAW OKULICZ-KOZARYN

WPROWADZENIE DO HISTORII LITERATURY MŁODEJ POLSKI

wykład kursowy, 30 godzin, II rok I stopnia

Wykład jest przewodnikiem po Młodej Polsce, określającym współrzędne epoki, ukazującym jej wyznaczniki tak w sferze idei, jak i poetyki, prezentującym jej najważniejszych twórców i ich dzieła. Przywołując dobrze nam wszystkim znane Wesele Stanisława Wyspiańskiego, postawimy najpierw pytanie ważne dla epoki także ze względu na drugi człon jej nazwy – pytanie o ówczesny status Polski. W odpowiedzi na nie pomogą nam prace takich pisarzy geografów, jak Bronisław Chlebowski czy Wacław Nałkowski, podejmujących karkołomną próbę opisu, a zatem i ocalenia nieistniejącego kraju. Przyjrzymy się ośrodkom literackim w poszczególnych zaborach (Warszawa, Kraków, Lwów, Zakopane, Wilno), czasopismom wraz z ich redakcjami oraz związanym z nimi pisarzom. Osobne miejsce, z przyczyn oczywistych, zarezerwujemy dla Poznania. Nasze obserwacje poszerzymy też o ważne dla polskiej kultury centra w państwach zaborczych (Ryga, Dorpat, Petersburg, Lipsk, Berlin, Monachium, Bayreuth) i poza nimi (Paryż, Bazylea, Christiania, Londyn). Na koniec tej sekwencji wykładów prześledzimy historię nazwy Młoda Polska, sytuując ją wobec ruchów określanych analogicznie: Młoda Francja, Młode Niemcy, Młoda Skandynawia i in. Z kolei refleksja nad pierwszą częścią nazwy umożliwi nam dostrzeżenie pierwiastka modernizacyjnego ożywiającego Młodą Polskę, ambicji stworzenia nowej sztuki, „odmłodzenia” kultury, a w przyszłości wskrzeszenia kraju. W ruchu tym brali przedstawiciele aż trzech pokoleń, co zademonstrujemy przy pomocy tabeli. Ich dążenia niejednokrotnie motywowała radykalna świadomość odmienności czasu, postrzeganego najpierw jako czas schyłku, a następnie jako czas odrodzenia. Stąd potrzeba samoidentyfikacji, obfitość różnych – komplementarnych albo konkurencyjnych – prób nazwania dokonujących się właśnie procesów, a także nadania innym nazw epoce.

Scharakteryzujemy najważniejsze, pokazując też te, które się nie przyjęły. Kilka spotkań poświęcimy niezwykle ciekawemu i bardzo pomocnemu w zrozumieniu epoki zjawisku, dla którego proponowano nazwę „nerwozizmu”, a które w dzisiejszej historii literatury określa się mianem „wieku nerwowego”. Po nim – jako wyższą postać nerwozizmu – omówimy dekadentyzm, podlegający dalszemu stopniowaniu. Tu odwołamy się do stylów życia i postaw artystycznych właściwych bohemie i dandyzmowi. Następnie usystematyzujemy zasady rządzące sztuką symbolizmu i ekspresjonizmu – w ich różnych wydaniach. Osobne spotkanie dotyczyć będzie inspiracji dramaturgią muzyczną Wagnera. W trakcie charakterystyki prądów, także pomniejszych, korzystać będziemy z przykładów, czerpanych głównie z twórczości najznacześniejszych autorów epoki. Przerzucając pomost w stronę dwudziestolecia ukażemy między innymi zależność futuryzmu od wcześniejszych koncepcji, co jest faktem ciągle bardzo mało znanym. Jeżeli czas pozwoli, głos oddamy również krytyce, by ukazać zawarte w niej, niejednokrotnie antagonistyczne wizje Młodej Polski. W podsumowaniu powiemy o modernizmie jako swego rodzaju „nad-izmie” i kilku zasadniczych, a różniących się między sobą ujęciach tego terminu. Na ostatnim spotkaniu zarysujemy koncepcję młodopolskiej wariacyjności, która pozwala spojrzeć na epokę z dotąd niewykorzystanej (albo bardzo mało wykorzystanej) perspektywy i w pełni docenić jej artyzm. Ostatnie słowo – podobnie jak pierwsze – należeć będzie do Wyspiańskiego jako autora Wesela.

1. Twórcom młodopolskim przyświecał ideał syntezy sztuk, dlatego wykład, choć dotyczy przede wszystkim literatury, zawiera liczne odniesienia do sztuki i muzyki końca XIX i początku XX wieku. Jest on obficie ilustrowany reprodukcjami obrazów i wzbogacony o przykłady muzyczne.
2. Wykład wykorzystuje, rzecz jasna, wcześniejsze ustalenia historycznoliterackie, ale w znacznej mierze stanowi nowe, autorskie ujęcie epoki. Przy okazji oszczędza słuchaczom trudu błędzenia po niekiedy zdezaktualizowanych już opracowaniach i pozwala dobrze przygotować się do egzaminu.

prof. UAM dr hab. MONIKA SZCZOT

LITERATURA I KULTURA ANTYCZNA STAROŻYTNEGO RZYMU

wykład kursowy, 30 godzin, I rok I stopnia

Wykłady spełniają rolę przewodnika po kulturze i literaturze starożytnego Rzymu. Ich zadaniem jest także prezentacja najważniejszych osiągnięć rzymskiego antyku w sferze kulturowej i cywilizacyjnej. Zajęcia koncentrują się głównie na wybitnych postaciach, których twórczość inspirowała autorów nowożytnych. Proponowane wykłady są więc różnorodne pod względem tematycznym. Dotyczą twórczości komediowej Plauta i Terencjusza, pieśni Katullusa i elegii poetów epoki augustowskiej. Pochylimy się także nad mowami Cycerona, satyrami Horacego, Persjusza i Juwenalisa oraz twórczością Wergiliusza i Owidiusza. W czasie zajęć planowane są również wykłady poświęcone tematom ogólnym, takim jak historia starożytnego Rzymu, rola teatru i igrzysk w życiu Imperium Romanum, religie świata rzymskiego, osiągnięcia cywilizacyjne starożytnych Rzymian i zwyczaje dnia codziennego.

prof. UAM dr hab. GABRIELA DZIAMSKA-LENART

LEKSYKOLOGRAFIA POLSKA

wykład kursowy, 30 godzin, I-III rok I stopnia

Podczas pierwszych wykładów studenci zapoznają się ogólnie z metodami opracowywania słowników, z ich rodzajami. W następnej kolejności wykładowca dokona historycznego przeglądu dawnych opracowań leksykograficznych, a następnie skoncentruje się na współczesnych słownikach. Osobny cykl wykładów zostanie poświęcony szeroko rozumianej sferze leksykografii cyfrowej. Kolejno zostaną omówione takie zagadnienia, jak biblioteki cyfrowe, wersje cyfrowe dawnych i nowych słowników, kartoteki, korpusy i kompendia elektroniczne.

WYKŁADY FAKULTATYWNE

dr MONIKA BŁASZCZAK-STACHOWIAK
ESTETYKA LITERACKA
wykład fakultatywny, 30 godzin

Zajęcia mają na celu zaznajomienie studentów z historią estetyki na różnych etapach jej rozwoju, pokazanie powiązania sposobów rozumienia nauki z etapami rozwoju estetyki: (przeddyscyplinarnym i dyscyplinarnym oraz transdyscyplinarnym i performatywnym), przedstawienie związku estetyki z innymi dziedzinami wiedzy (literaturoznawstwo, filozofia, historia sztuki, psychologia, socjologia, antropologia etc.), zaproponowanie nowego dyskursu łączącego estetykę z dramatycznym i performatywnym literaturoznawstwem. W wymiarze praktycznym zajęcia te służą doskonaleniu umiejętności krytycznej analizy różnych pojęć z zakresu estetyki i umiejętności ich odniesienia do konkretnej teorii sztuki oraz zdolności interpretacji zjawisk w różnych.

prof. UAM dr hab. KATARZYNA KRZAK-WEISS
HISTORIA KSIĄŻKI
wykład fakultatywny, 30 godzin

Przedmiotem zajęć jest historia książki od jej narodzin aż po czasy nam współczesne. Podczas kolejnych wykładów omawiane są najważniejsze etapy w dziejach książki, a wywód uzupełnia bogaty materiał ilustracyjny.

prof. UAM dr hab. EWA KRAWIECKA
SYMBOLICZNE PRZESTRZENIE I ICH WĘDROWCY
wykład fakultatywny, 30 godzin

W kulturze, sztuce i literaturze przestrzeń jest polem działania, ukierunkowania, celowości. Dominuje interpretacja symboliczna, co widać w podstawowym podziale na dwie opozycyjne kategorie: sacrum i profanum. Przestrzeń sacrum stanowi miejsce nasycone świętością, a w przypadku waloryzacji religijnej obejmuje także granice i świat zewnętrzny, wydzielone z otoczenia, gdyż koncentrują się tu moce duchowe, obce i niebezpieczne. Istota ludzka zamieszkująca przestrzeń i tworząca ją za pomocą np. wierzeń, magii ma wyjątkowe poczucie bycia częścią przestrzeni kosmicznej i jej odwiecznej harmonii opartej na niezmiennych prawach porządku sacrum. Trzeba umieć odpowiednio odczytywać wielką „księgę świata” zapisaną różnymi znakami przejawiającymi się w rzeczywistości profanum. Owa „święta księga” zapisana w porządku kosmicznym, znakami na niebie i w naturze, roślinach, zwierzętach, ludziach jest nie tylko przebogata, ale i ambiwalentna, podobnie jak sfera sacrum. Na wybranych przykładach z kultury, literatury, sztuki wykład ukazuje symboliczne i magiczne sposoby rozumienia przestrzeni (kosmos, miejsca zamknięte i otwarte, ziemia, góry, dom, droga, miasto, świątynia) oraz ich wędrowców (pielgrzymi, odkrywcy, wygnańcy, pustelnicy, przybysze z zaświatów).

prof. dr hab. ALEKSANDER WOJCIECH MIKOŁAJCZAK

LITERATURA W PERSPEKTYWIE PISMA I PRZYBORÓW PIŚMIENNYCH

wykład fakultatywny, 30 godzin

Wykład dotyczy przejścia od literatury ustnej do piśmiennej pod wpływem pojawiania się nowych narzędzi utrwalania tekstów. W szerokiej perspektywie historycznej ukazany zostanie proces formowania się grafii od egipskich hieroglifów i babilońskiego pisma klinowego po alfabet fenicki i jego adaptacje greckie i łacińskie. Odniesieniem do tego procesu będzie prezentacja ewolucji materiałów (glinianych i woskowych tabliczek, papirusowych zwojów, pergaminu i papieru) oraz przyborów piśmiennych (rylców, stylusów, piór ptasich). Spojrzenie z perspektywy antropologii kulturowej pozwoli wyjaśnić w jaki sposób pojawienie się pisma w starożytnych cywilizacjach zmieniło funkcje twórczości literackiej, nadając jej nowy wymiar i wartość komunikacyjną. Przy omawianiu tych zagadnień wykorzystane zostaną metodologie z zakresu zwrotu ku rzeczom, szczególnie zaś Actant Network Theory (ANT) – zmodyfikowana i dostosowana do tematyki omawianych zagadnień.

prof. dr hab. HANNA MARTA KARASIŃSKA

SŁOWO, REŻYSER, AKTOR, SCENA

wykład fakultatywny, 30 godzin

Wykład obejmuje wybrane zagadnienia z historii i teorii inscenizatorów teatru 1. poł. XX, sytuując omawianą problematykę m. in. w perspektywie wzajemnych związków dramatu i sztuki reżyserii. Teatrolologiczna narracja prowadzi wśród głównych nurtów artystycznych XX wieku (naturalizm, symbolizm, ekspresjonizm, futurizm, dadaizm, awangarda) przekładając to, co literackie na doktryny i teorie sceniczne. Wśród szczegółowych zagadnień przedstawione zostaną sylwetki najważniejszych inscenizatorów teatru europejskiego XX wieku i ich teorie reżyserskie (Konstanty Stanisławski, Adolphe Appia, Gordon Craig, Wsiewołod Meyerhold, Erwin Piscator, Bertolt Brecht, Max Reinhardt, Antonin Artaud, artyści Bauhausu) a także fundamentalne dla współczesnego teatru i filmu metody i techniki aktorskie. Istotną ramą dla wykładu są elementy teorii teatru, związane m. in. z tzw. problemem „from page to stage”, a zatem koncentrujące się na relacjach dwóch interpretacji tekstu literackiego – filologicznej i teatralnej. W trakcie zajęć zaakcentowana zostaje powracalność podstawowych nurtów estetycznych. Jednym z zadań przedmiotu jest uwrażliwienie słuchaczy na pragmatyczny wymiar zastosowania wiedzy z zakresu historii teatru XX wieku niezbędnej w rozpoznawaniu zjawisk współczesnej sztuki scenicznej (np. w pracy reżysera, krytyka, odbiorcy współczesnego teatru).

prof. dr hab. HANNA MARTA KARASIŃSKA

ILUSTROWANA HISTORIA TEATRU

wykład fakultatywny, 30 godzin

Wykład z historii teatru powszechnego obejmujący okres od starożytności do schyłku XIX w., przedstawiający podstawowe konwencje i estetyki sceniczne – teatr antycznej Grecji i Rzymu, symultaniczny teatr średniowiecza, komedię dell'arte, teatr szekspirowski i hiszpański teatr „złotego wieku”, teatr baroku i klasycyzmu, inscenizacje romantyzmu, scenę włoską i teatr plenerowy. Kluczem porządkującym „opowiadaną” i „pokazywaną” historię teatru są wzajemne relacje słowa dramatu, przestrzeni teatralnej i sztuki inscenizacji, czyli teatralne konteksty dzieła literackiego. Ważnym uzupełnieniem dla prowadzonego wywodu okazują się także zagadnienia społeczne – polityka, funkcjonowanie teatru w przestrzeni miasta, edukacyjna rola sztuki teatru etc. oraz związki historycznych poetyk teatralnych z historią literatury, sztuki i architektury.

prof. UAM dr hab. JAROSŁAW LIBEREK

TEORETYCZNE PODSTAWY KOMUNIKACJI JĘZYKOWEJ

wykład fakultatywny, 30 godzin

Wykład jest z założenia prowadzony dwukierunkowo. Z jednej strony prezentuje istotę znaków słownych jako takich oraz swoistość kodu językowego, z drugiej zaś ukazuje sposoby funkcjonowania tegoż kodu i najważniejsze uwarunkowania współczesnej komunikacji. Wszystkie problemy omawiane są z uwzględnieniem aspektów socjologicznych, psychologicznych i ogólnokulturowych. Studenci poznają prawa rządzące stosowaniem kodów werbalnych i najważniejsze koncepcje teoretyczne na ten temat. Część zagadnień prezentowana jest w kontekście zjawisk patologicznych, które zakłócają komunikację. Wykład stanowi niezbędną podstawę do dalszych studiów nad językiem i umożliwia zrozumienie uniwersalnych metod, pozwalających interpretować najróżniejsze teksty i najróżniejsze sytuacje komunikacyjne.

KONWERSATORIA FAKULTATYWNE

dr MONIKA BŁASZCZAK-STACHOWIAK
ESTETYKA PRZESTRZENI
konwersatorium fakultatywne, 15 godzin

Zajęcia umożliwiają pozyskanie wiadomości o estetyce przestrzeni w różnych rozumieniach tego terminu oraz różnorodnej wiedzy z zakresu estetyki. Pozwalają na opanowanie podstawowej terminologii z omawianego zakresu w celu doskonalenia umiejętności analizy, interpretacji i wartościowania różnorodnych zjawisk estetycznych. Warsztaty mają na celu zapoznanie studentów ze specyfiką badań nad przestrzenią z estetycznego i kulturoznawczego punktu widzenia.

Zajęcia wprowadzają narzędzia i metody z zakresu antropologii, socjologii, teatrologii i historii sztuki. Poruszane na zajęciach tematy obejmują zagadnienia przestrzeni miasta – jego planów, architektury, krajobrazu, ale i przestrzeni osobistej – proksemiki, kinezyki, w tym różnego typu dystansów, geopoetyki, pamięci, a także przestrzeni szeroko pojętej sztuki (teatr, galeria, muzeum, miejsca „nieteatralne”).

Celem zajęć jest przede wszystkim opanowanie podstawowej terminologii z zakresu estetyki przestrzeni oraz nabywanie zdolności do zastosowania jej w praktyce analitycznej, interpretacyjnej, zawodowej i życiowej. Zajęcia mają charakter warsztatowy (wiele zadań praktycznych, jak np. Spacer zmysłowy), odwołują się do terenowej metody badań i kończą projektem badawczym dotyczącym wybranych zjawisk oraz problemów estetycznych i społeczno-kulturowych występujących w przestrzeni współczesnego miasta.

prof. UAM dr hab. AGNIESZKA GAJEWSKA

mgr ANNA ARTWICH

ESEJ FEMINISTYCZNY

konwersatorium fakultatywne, 30 godzin

W trakcie zajęć przedyskutujemy eseje feministyczne ze szczególnym uwzględnieniem tych, które dotyczą pisania i czytania oraz roli uniwersytetów.

Oprócz esejów przełomowych, jak chociażby Własny pokój Virginii Woolf, przyjrzymy się utworom Margaret Atwood, Doris Lessing, Toni Morisson, Ursuli Le Guin, Ingi Iwasiów czy Renaty Lis. Porozmawiamy także o roli intelektualistek we współczesnym świecie oraz o ich propozycjach na rozwiązywanie problemów klimatycznych i migracyjnych. W centrum zaproponowanych zagadnień znajdą się te o budowaniu wspólnoty, konstruowaniu sojuszy i przeciwdziałaniu alienacji.

prof. UAM dr hab. AGNIESZKA GAJEWSKA

EKOLOGIA, POLITYKA, LITERATURA

konwersatorium fakultatywne, 30 godzin

Na konwersatorium skupimy się na omówieniu alternatywnych stylów życia, które powstają pod wpływem zmian klimatycznych (m.in. permakultura, minimalizm, samowystarczalność, spółdzielczość). Przedyskutujemy największe globalne wyzwania, z jakimi w najbliższym czasie będziemy się mierzyć i sprawdzimy, jak te zagadnienia wpływają na literaturę i sztukę (poezję, prozę spekulatywną, sztukę zaangażowaną i tworzoną przez wspólnoty).

prof. dr hab. HANNA MARTA KARASIŃSKA
TEATRALNE LEKTURY DRAMATU
konwersatorium fakultatywne, 15 godzin

Celem konwersatorium jest przybliżenie studentom istoty teatralnej interpretacji tekstów dramatycznych, poszerzających jej stricte filologiczny wymiar o instrumentarium środków inscenizacyjnych – ekspresję wypowiedzianego słowa, znaki plastyczne, ruch sceniczny czy muzykę. Lektura wybranych utworów wiąże się zatem z odczytaniem zawartego w nich projektu wykonawczego jako głębokiej struktury zarządzającej dziełem. W ramach zajęć zaproponowane zostaną elementy analitycznych prób teatralnych, lektura tekstów teoretycznych poświęconych zagadnieniu „from page to stage”, interpretacja konkretnych spektakli, aktorska interpretacja tekstu, przygotowanie reżyserskiej partytury teatralnej. Z jednej strony zajęcia odpowiadają na pytanie „po co czytelnikowi teatr?”, z drugiej zaś strony pokazują, na ile sytuacja wykonania tekstu (od deklamacji wiersza po grand spectacle) pomaga przy pogłębionym odczytaniu utworu literackiego i rozszerzeniu palety jego interpretacji. Stanowią także warsztat dla osób wiążących swoją drogę zawodową z teatrem – przyszłych kierowników literackich/teatralnych dramaturgów, instruktorów zespołów amatorskich czy reżyserów.

dr WOJCIECH HOFMAŃSKI
**GRAMATYKA OPISOWA JĘZYKA POLSKIEGO (DLA CUDZOZIEMCÓW-
STYPENDYSTÓW)**
konwersatorium fakultatywne, 30 godzin

Fakultatywny kurs gramatyki opisowej języka polskiego dla zagranicznych studentów studiów polonistycznych i polonoznawczych przebywających na UAM w ramach wymian międzynarodowych oraz studentów-cudzoziemców będących słuchaczami stacjonarnych studiów niepolonistycznych na WFPiK UAM (grupa niedostępna studentów filologii polskiej jako obcej UAM).

dr MARCIN JAUKSZ

CINEMATOGRAPHIC DOORS TO NINETEENTH-CENTURY LITERATURE

konwersatorium fakultatywne, 30 godzin

The course introduces some most important masterpieces of the 19th century literature through their film adaptations. Selected topics will present an interesting panorama of romantic, realistic and modernist literature of the time and inspire a reflection on possible methods of translating certain plots into the language of moving pictures. A little bit of theory, a selection of excerpts from greatest literary classics and a thrilling trip into memorable moments of cinema history are all part of this seminar which along studying should bring a decent portion of intelligent entertainment.

dr MARCIN JAUKSZ

BOYHOODS AND GIRLHOODS. THE IMAGES OF GROWING UP...

konwersatorium fakultatywne, 30 godzin

On one hand – Richard Linklater’s recent masterpiece: Boyhood, on the other, positioned as a system of mirrors – the most prominent and interesting films of the past twenty years concerned with the topics of growing up and coming of age. The course will be an engaging experience of reading through visual codes of growing up in modern cinema and television and some literary projects dealing with the theme. Various film poetics developed by industry beginners as well as by long cherished film authors in the context of cultural, social and political changes of the past two decades will offer an interpretative challenges that we will take on together in class or that participants will deal with individually within the projects of their choosing.

prof. UAM dr hab. KATARZYNA LISIECKA

HISTORIA INSCENIZACJI OPEROWYCH. LABORATORIUM OPEROWE

konwersatorium fakultatywne, 30 godzin

Inscenizacje operowe to niezwykle ciekawy styk różnych sztuk: wizualnych, muzycznych, literackich z technologią, techniką i eksperymentem (nie tylko) teatralnym. Podczas zajęć będziemy wspólnie oglądać, analizować i komentować współczesne realizacje sceniczne, zaprezentowane w najważniejszych teatrach operowych w Europie i na świecie. Przedstawienia będą stanowiły pretekst i kontekst dla wykładu na temat niezwykle bogatej, czterowiekowej historii teatru operowego oraz podstawę do podejmowania prostych zadań warsztatowych związanych z poznawaniem tej wyjątkowej fuzji sztuk. Uczestnicy zajęć mogą zrealizować blok 30-godzinny lub 60-godzinny, wybierając zajęcia z puli zaplanowanych tematów.

prof. UAM dr hab. KATARZYNA LISIECKA

HISTORIA POJĘĆ ESTETYCZNYCH. ARYSTOTELESOWSKIE INSPIRACJE

konwersatorium fakultatywne, 30 godzin

Punktem wyjścia będzie dla nas Poetyka Arystotelesa i zarysowana w niej refleksja na temat kluczowych pojęć estetycznych (m.in. mimesis, poiesis, anagnorisis, katharsis, dianoiā), będących podstawą dyskusji o sztuce – tak w przeszłości, jak w czasach najnowszych. Na zajęciach zastanowimy się nad kontekstem przemian filozoficznoestetycznych wybranych pojęć i kategorii (m.in. sztuka, piękno, przeżycie estetyczne) oraz nad współczesnymi próbami ich redefinicji i reinterpretacji. Będziemy także analizować fragmenty dzieł literackich, muzycznych, plastycznych i teatralnych pod kątem rozpoznania przydatności wskazanych ujęć i koncepcji dla lepszego rozumienia roli i miejsca sztuki w kulturze dawnej i współczesnej.

prof. UAM dr hab. BŁAŻEJ OSOWSKI
dr hab. PAULINA MICHALSKA-GÓRECKA

**JĘZYKOWO-KULTUROWE ASPEKTY POGRANICZA. POLACY I CZESI
W KOTLINIE KŁODZKIEJ**

konwersatorium fakultatywne, 30 godzin

Kotlina Kłodzka stanowi ciekawy przykład pogranicza kulturowego i językowego. Na przestrzeni wieków teren ten zamieszkiwali Polacy, Czesi i Niemcy. Zajęcia mają za zadanie przedstawić ziemię kłodzką w zróżnicowanej perspektywie kulturowej. Skupimy się zatem na historii, geografii, tradycjach ludowych oraz języku tych ziem i zamieszkujących je narodów. Dla uzyskania pełnego obrazu ważne są wzajemne oddziaływania pomiędzy istniejącymi na tym terenie kulturami.

Zajęcia składają się z dwóch modułów - stacjonarnego (w Collegium Maius) oraz wyjazdowego (wycieczka do Kotliny Kłodzkiej ma lepiej uzmysłowić uczestnikom specyfikę omawianego terenu, pozwolić doświadczyć go "na własnej skórze").

prof. UAM dr hab. JOANNA MALESZYŃSKA

HISTORIA MUSICALU W POLSCE

konwersatorium fakultatywne, 30 godzin

Zajęcia poświęcone będą zarówno początkom rozwoju gatunku musicalowego w Polsce, jego mozolnym i niełatwym przypadkom w okresie XX wieku, jak i burzliwym przemianom, którym podlegał po 1989 roku. Podczas spotkań przyjrzymy się powiązaniom naszego gatunku z operą i operetką, ze sceną amerykańską i europejską, spektaklom wybitnym i miernym, twórcom, którzy zmienili stereotypowe oblicze muzycznego spektaklu oraz teraźniejszości polskiej sceny muzycznej. Sceny, która ze względów artystycznych domaga się coraz większej badawczej uwagi.

prof. UAM dr hab. MAGDALENA PIOTROWSKA
(NIE)PEŁNOSPRAWNOŚĆ-TEATR-PERFORMANS
konwersatorium fakultatywne, 30 godzin

Fakultet przeznaczony jest dla osób zainteresowanych problematyką niepełnosprawności (*disability studies*). Odwołanie do różnorodnych kontekstów pozwoli analizować temat w odniesieniu do współczesnego teatru i performansu, prześledzić proces otwieranie przestrzeni publicznej i wzmożoną refleksję o reprezentacji odmienności (psycho)fizycznej w kulturze [np. freak shows; cielesność (nie)normatywna; wykluczenie i stygmatyzacja]. Obok zagadnień teoretycznych i praktycznych, mówiących o sposobach uobecnia niepełnosprawności; miejsca i roli, obecne będą też rozważania dotyczące narzędzi, języka czy estetyki. Omówione zostaną również i inne zagadnienia (sztuka tworzona przez osoby niepełnosprawne; niepełnosprawność jako motyw działań artystycznych; aktor/widz z niepełnosprawnością; ciało jako medium estetycznego doświadczenia; choreografia inkluzywna; hiperwidoczność w teatrze; tworzenie scenografii; teatr i jego wymiar estetyczny i etyczny). Przedstawione zostaną również modelowe projekty teatralne/performatywne (m.in. Teatr 21).

prof. UAM dr hab. MAGDALENA PIOTROWSKA
**JAK SPOŁECZEŃSTWA PAMIĘTAJĄ? SŁOWIAŃSKA PRZESZŁOŚĆ - FORMY,
FIGURY I TRANSFORMACJE**
konwersatorium fakultatywne, 30 godzin

Proponowany cykl zajęć fakultatywnych wpisuje się w *cultural memory studies*. Poświęcony zostanie szeroko rozumianej pamięci kulturowej. Omówione będą nie tylko koncepcje teoretyczne (m.in. Halbwachs, Assmann, Connerton, Erll) ale i kluczowe zagadnienia (np. rodzaje pamięci; społeczne ramy pamięci, nośniki pamięci, media pamięci czy miejsca pamięci). A skoro - jak twierdzą badacze - z odchodzeniem ze świadków historii upamiętnianie przeszłości zostaje przeniesione w obszar zewnętrzny - zajmiemy się również rytuałem i formami

materialnymi (choćby fotografią). Niezbędne okaże się więc przywołanie definicji rytuału przejścia, mitu, dramatu społecznego czy protestacji. Wyeksponowane zostaną obrzędy upamiętniania (pogrzeby, rocznice), ceremonie konsolidujące (np. obrzędy weselne, karnawały). Przemyślenia teoretyczne wzbogacone zostaną konkretnymi przykładami (nie tylko Polska, ale i m.in. Litwa, Ukraina, Bałkany, Chorwacja, Czechy, Bułgaria, Serbia).

prof. dr hab. JACEK WACHOWSKI

PISANIE NA SCENĘ

konwersatorium fakultatywne, 30 godzin

Pisanie na scenę to laboratorium kształcąca praktyczne umiejętności związane z tworzeniem tekstów scenicznych: 1) adaptacji utworów prozatorskich, poetyckich, eseistycznych, a także prasowych, dla potrzeb teatralnych; 2) oryginalnych dramatów (planowane jest podjęcie indywidualnych prób dramatopisarskich). Laboratorium będzie okazją do zdobycia praktycznych umiejętności związanych z: tworzeniem postaci, projektowaniem fabuły i akcji, budowaniem napięć dramatycznych, pisaniem dialogów i monologów (oraz tekstów pobocznych – didaskaliów), a także wyborem miejsca i czasu dramatu.

W ramach zajęć Studenci i Studentki będą mieli również okazję do poszerzenia wiedzy związanej z pracą teatralnego dramaturga. Ze względu na laboratoryjny charakter zajęć – które zakończą się przedstawieniem własnych utworów (adaptacji lub tekstów oryginalnych) – liczba uczestników jest ograniczona.

prof. UAM dr hab. BARBARA SOBCZAK

RETORYKA KRYZYSU

konwersatorium fakultatywne, 15 godzin

Etymologicznie kryzys wywodzi się z greckiego słowa *krisis*, które oznacza długotrwałą, trudną do opanowania, złą sytuację; okres załamania, przesilenia, przełomu. Wiele wydarzeń o wymiarze globalnym, jak pandemia Covid-19, ale też lokalnym, jak wojna w Syrii, stało się w ostatnich latach początkiem kryzysów: społecznych, politycznych i indywidualnych.

Zapraszam do dyskusji nad retoryką kryzysu. Wspólnie zastanowimy się nad tym, co sprawia, że jakaś sytuacja jest opisywana jako kryzys? Jaką rolę pełni retoryka w kryzysie i czy kryzys może być efektem określonej retoryki?? Jakie są retoryczne środki wpływania na postrzeganie kryzysu? Jak za pomocą języka mobilizować ludzi do określonych działań? Materiałem naszych badań będzie współczesny dyskurs medialny i polityczny dotyczący uchodźstwa, sytuacji na granicy polsko-białoruskiej, wojny w Ukrainie, praw kobiet i społeczności LGBTQ+.

Weźmiemy na warsztat zarówno hasła Strajku Kobiet, jak i przemówienia Wołodomyra Zełenskiego. Przyjrzymy się temu, w jaki sposób różne media (liberalne i konserwatywne, publiczne i komercyjne) konstruuje system wyobrażeń na temat przyczyn kryzysów i jak opisują ich przebieg.

dr LUCYNA MARZEC

WSPÓŁCZESNE DYSKURSY HUMANISTYCZNE WOBEC POLITYK TOŻSAMOŚCI

warsztat fakultatywny, 30 godzin

Warsztat nastawiony na poznanie i zrozumienie splotów między politykami tożsamości, aktywizmem a dyskursami humanistyki (literaturą, eseistyką, reportażem oraz tekstami naukowymi i „postakademickimi”). Interesować nas będą takie zagadnienia, jak: kryzys humanitarny i uchodźczy, kryzys klimatyczny, feminizm/gender/queer, neuroróżnorodność.

prof. dr hab. RADOSŁAW OKULICZ-KOZARYN
prof. dr hab. ELŻBIETA NOWICKA
prof. UAM dr hab. MAŁGORZATA OKULICZ-KOZARYN
prof. UAM dr hab. KRZYSZTOF SKIBSKI
prof. UAM dr hab. MAREK WEDEMANN
prof. UAM dr hab. WIESŁAW RATAJCZAK

LITERATURA POLSKA I PIEŚNI
konwersatorium fakultatywne, 30 godzin

Celem zajęć, współprowadzonych przez kilkoro wykładowców (prof. dr hab. Elżbietę Nowicką, prof. UAM dr hab. Małgorzatę Okulicz-Kozaryn, prof. UAM dr hab. Wiesława Ratajczaka, prof. UAM dr hab. Marka Wedemanna, prof. dr hab. Radosława Okulicz-Kozaryna, prof. UAM dr hab. Krzysztofa Skibskiego) będzie analiza tak ważnych utworów jak *Lilie*, cz. IV *Dziadów* i *Pan Tadeusz* Mickiewicza, *Balladyna* Słowackiego, *Nad Niemnem* Orzeszkowej, *Rozdzióbią nas kruki, wrony* Żeromskiego, *Dwoje ludzi* Leśmiana, *Próba* Szymborskiej – w związku z przywoływanymi w nich pieśniami: *Stała się nam nowina*, *Kto kochania nie zna*, *Idzie żołnierz*, *Ty pójdiesz górą*, *Zakochali się*. Interesować nas będzie rola tych pieśni w utworach, ale także one same, ich geneza, budowa oraz – oczywiście – melodia. Będziemy się też starali ich nauczyć i wspólnie je zaśpiewać.

mgr AGNIESZKA GÓRNA

POPKULTURA FANTASTYCZNA W TŁUMACZENIU

konwersatorium fakultatywne, 30 godzin

Fakultet dedykowany jest wszystkim zainteresowanym funkcjonowaniem szeroko pojętej fantastyki w obrębie tak zwanej popkultury oraz problematyką jej przekładu. Zajęcia są propozycją wspólnego namysłu nad różnorodnymi (i nie tak oczywistymi) zagadnieniami związanymi z tłumaczeniem zarówno fantastyki literackiej, jak i jej audiowizualnej odmiany. Zastanowimy się na przykład: Jak pojedynczy ślad kulturowy buduje uniwersum gry wideo? Jak straszy przekładana groza? I czy banshee to szyszymora? Fakultet poświęcony jest tłumaczeniom z języka angielskiego na polski, choć mile widziane będą propozycje dodatkowych kontekstów.

Instytut Filologii Klasycznej

prof. dr hab. ROBERT ALEKSANDER MARYKS
BLACK ROBE. REPRESENTATIONS OF THE JESUITS IN FILM
konwersatorium, 30 godzin

prof. dr hab. ROBERT ALEKSANDER MARYKS
JEZUICI ODSŁONIĘCI: FILMY, LITERATURA I TAJEMNICE ZAKONU
konwersatorium, 30 godzin

prof. dr hab. ROBERT ALEKSANDER MARYKS
**THE ENCOUNTERS BETWEEN EAST AND WEST IN EAST ASIA IN THE EARLY
MODERN ERA**
konwersatorium, 30 godzin

prof. dr hab. PIOTR BERING
**TEATR I JEGO OBRZEŻA WOBEC ŚREDNIOWIECZNEJ KOMUNIKACJI
JĘZYKOWEJ**
konwersatorium, 30 godzin

prof. dr hab. PIOTR BERING
INTRODUCTION TO LATIN PALEOGRAPHY
ćwiczenia, 15 godzin

prof. dr hab. PIOTR URBAŃSKI
CLASSICAL MYTHS IN CULTURE
ćwiczenia, 30 godzin

dr SŁAWOMIRA BRUD
PRACTICAL LATIN II
ćwiczenia, 30 godzin

dr SŁAWOMIRA BRUD
WESTERN RHETORICAL COMMUNICATION
ćwiczenia, 30 godzin

prof. dr hab. ELŻBIETA WESOŁOWSKA
SHAKESPEARE AND ANTIQUITY
ćwiczenia, 30 godzin

prof. UAM dr hab. MATEUSZ STRÓŻYŃSKI
ST. AUGUSTINE *CONFESSIONS* AS THE MIRROR OF THE CULTURE OF LATE
ANTIQUITY
ćwiczenia, 30 godzin

prof. dr hab. MAGDALENA STULIGROSZ
FOOD AND DINING IN THE ANCIENT GREEK WORLD
ćwiczenia, 15 godzin

dr CEZARY DOBAK
THE BYZANTINE EMPIRE: HISTORY, CULTURE, LITERATURE
ćwiczenia, 30 godzin

prof. UAM dr hab. MARIA MARCINKOWSKA-ROSÓŁ
THE CONCEPT OF FREE WILL THROUGHOUT THE AGES
ćwiczenia, 30 godzin

prof. dr hab. KRYSZYNA BARTOL
THE EARLY GREEK LYRIC POETS
ćwiczenia, 30 godzin

prof. UAM dr hab. MACIEJ JUNKIERT
ARCYDZIEŁA LITERATURY POWSZECHNEJ - INTERPRETACJE
konwersatorium, 30 godzin

mgr JAKUB HANDSZU
PSYCHOLOGIA ANALITYCZNA CARLA GUSTAVA JUNGA I JEJ WPŁYW
KULTUROWY
konwersatorium, 30 godzin

Instytut Filologii Słowiańskiej

mgr BARBARA JARYSZ-MARKAJ

JĘZYK ALBAŃSKI (POZIOM ŚREDNIOZAAWANSOWANY)

konwersatorium, 15 godzin

Fakultet przeznaczony dla osób zainteresowanych praktyczną nauką języka albańskiego. **Zajęcia przeznaczone są przede wszystkim dla studentów I roku studiów magisterskich bałkanistyki, dla których będą one rozszerzeniem materiału realizowanego podczas zajęć programowych.** Treści merytoryczne będą przejawiały się w praktycznej nauce języka głównie poprzez: komunikację w języku albańskim, znajomość gramatyki i słownictwa na poziomie średniozaawansowanym. Teksty i dialogi stosowane w nauce, napisane prostym językiem codziennej komunikacji, umożliwią radzenie sobie w różnych sytuacjach życia codziennego. Poza praktyczną nauką języka albańskiego studenci uzyskają podstawową wiedzę na temat jego pochodzenia i rozwoju, standardu języka albańskiego, zróżnicowania dialektalnego oraz współczesnej polityki językowej w Albanii i Kosowie.

dr IRINA ERMASHOVA

ROSYJSKA RAPSODIA II

konwersatorium, 30 godzin

Kurs jest dedykowany wszystkim, którzy posiadają umiejętność posługiwania się językiem na poziomie A2 i pragną poszerzyć swoją wiedzę i umiejętności językowe.

prof. UAM dr hab. WOJCIECH JÓŹWIAK
SUBIEKTYWNA HISTORIA KINA BUŁGARSKIEGO II
konwersatorium, 30 godzin

Zajęcia stwarzają możliwość poznania w oryginale subiektywnie wybranych dzieł kinematografii bułgarskiej od momentu jej powstania do czasów współczesnych.

Specyfika kina bułgarskiego zostanie ukazana na przykładach, niejednakowej wartości artystycznej obrazów reprezentujących różne gatunki filmowe, których twórcy, dzięki swej oryginalności bądź schematyzmowi, posłuszeństwu ideologicznej doktrynie bądź próbie jej krytyki, wywarli wpływ na rozwój kinematografii bułgarskiej. Prezentowane filmy, charakterystyczne dla poszczególnych etapów rozwoju kina, zostaną omówione z uwzględnieniem szerokiego bułgarskiego i europejskiego tła społecznego, politycznego i kulturowego pozwalającego odkryć znaczenie kinematografii bułgarskiej, poznać jej twórców (reżyserów, scenarzystów i aktorów) a także prześledzić osiągnięcia, porażki i klęski.